

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı

Türkiye İçin Yeni Bir Sanayi Politikası Çerçevesi

Güven Sak

İstanbul, 25 Aralık 2007

Çerçeve

- 2001 krizinin ardından yeni bir ortam
 - Şirketler kesiminin uyum biçimi
 - Yeterli memnuniyet yaratmayan uyum
 - Türkiye ekonomisindeki ikili yapı ve sorunlar
- Politika tasarımıda yeni bir yaklaşıma doğru: Özel sektörün kapasite inşa ödevi
 - İkinci nesil reformlar
 - Sanayi Politikası çerçevesi
 - DÖİK – diyalog mekanizması

2001'den sonra değişen politikalar ve sonuçları

- Sıkı maliye politikası ve bankacılık reformu
 - Makroekonomik istikrar
 - Banka bilançolarında azalan DİBS payı
 - Şirket bilançolarında azalan “faaliyet dışı kar” payı
- Para politikası ve kur rejimindeki değişiklik
 - Düşen enflasyonla birlikte makroekonomik istikrar
 - Para piyasalarının işleyişine ilişkin çerçeve değişti

Tempolu büyümenin sınırı

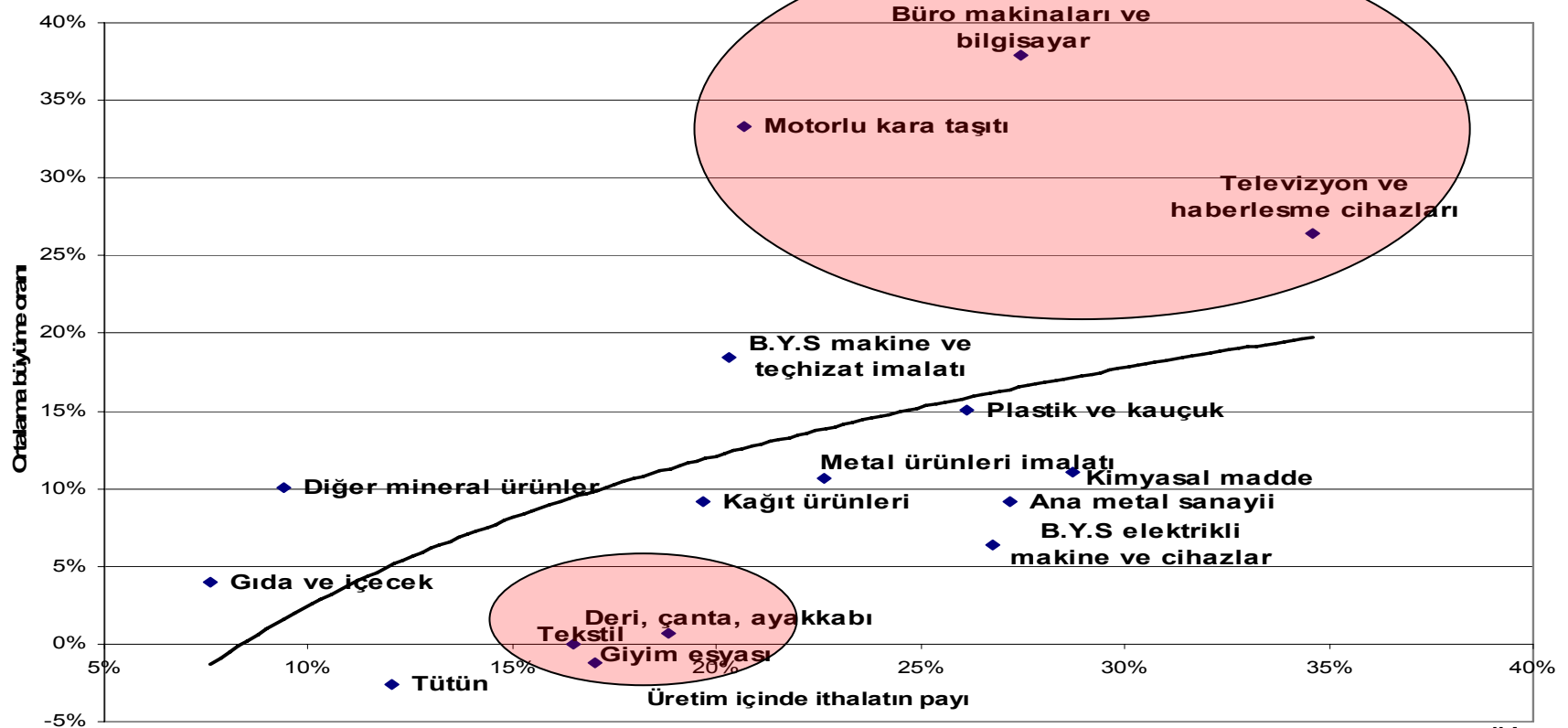
- Büyüme hızımızı %4'lerden %7'lere çekmemiz gerekiyor.
 - ➔ Genç nüfus + tarımın küçülmesi + geleneksel sektörlerden çıkışlar
- Büyüme hızını arttırmak ve sürdürmek için makroekonomik istikrar zorunlu ama yeterli değil.
- Yavaşlayan büyüme ve yatırım hızı
 - ➔ Yapısal değişimin yol açabileceği memnuniyetsizlik riski
 - ➔ Politika programı konusunda kafa karışıklığı ve atalet

Uyum biçimi bizleri memnun ediyor mu?

- Kurdaki değerlendirme Türkiye ekonomisinde ikili bir yapı yaratıyor:
 - Sanayi politikası gibi ekonominin yapısını değiştiriyor
 - Bazı sektörler büyürken diğerleri küçülüyor
- Özel sektör yeni uyum mekanizmaları geliştiriyor:
 - Şirket açık pozisyonları
 - Yabancı işçilerin artan önemi
- Doğru soru herhalde şöyle olmalı:
 - Ortaya çıkan sonuçtan, yapısal değişimin niteliğinden memnun muyuz?
 - Heyecan mı endişe mi duymalıyız?

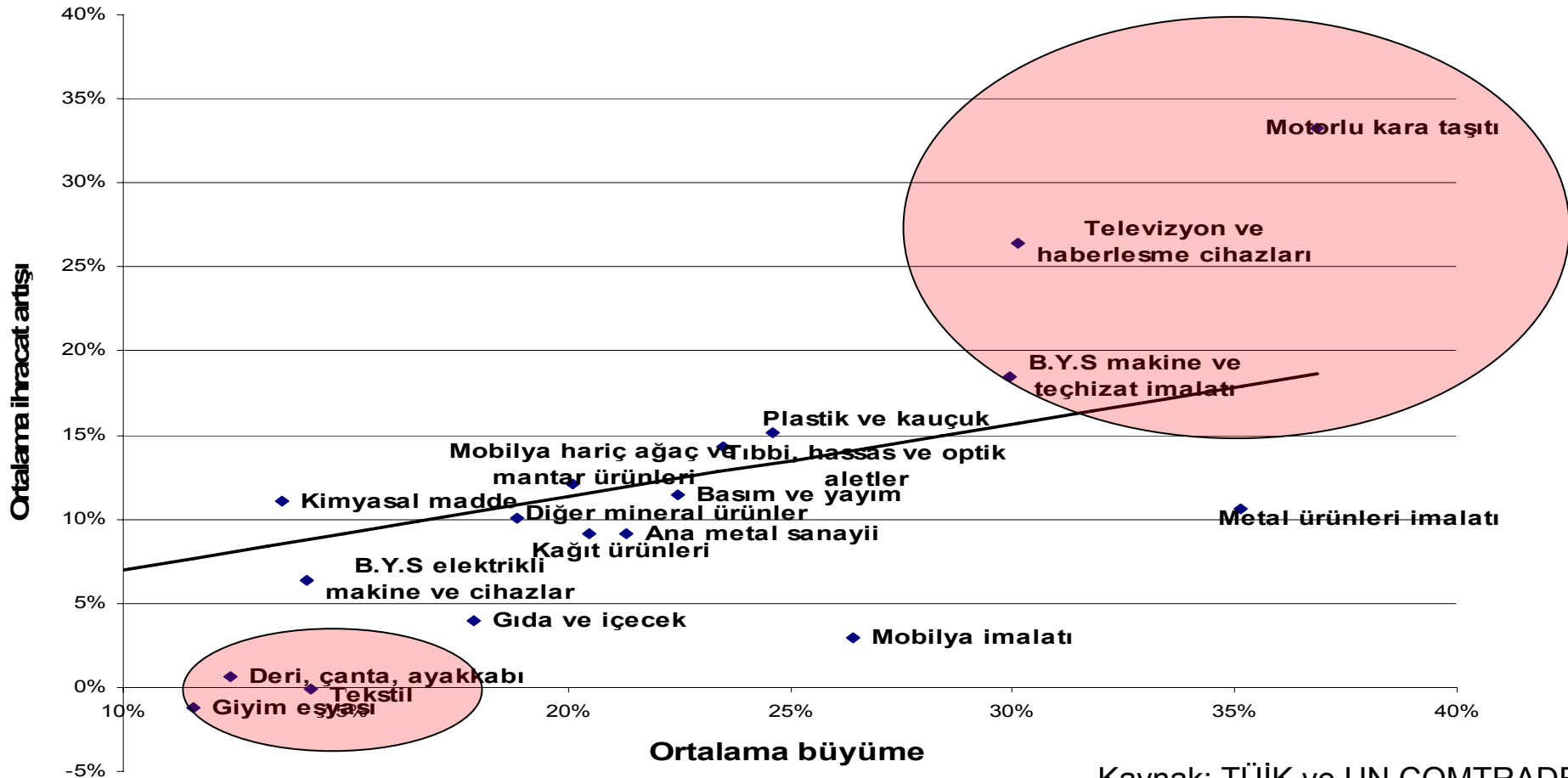
Sanayimizdeki ikili yapı (1)

- Daha fazla ithal girdi kullanan sektörler aynı zamanda daha hızlı büyüyen sektörler
- Kur rejimi olmasa da biz zaten inişteki sektörlerden çıkmayacak mıydık?

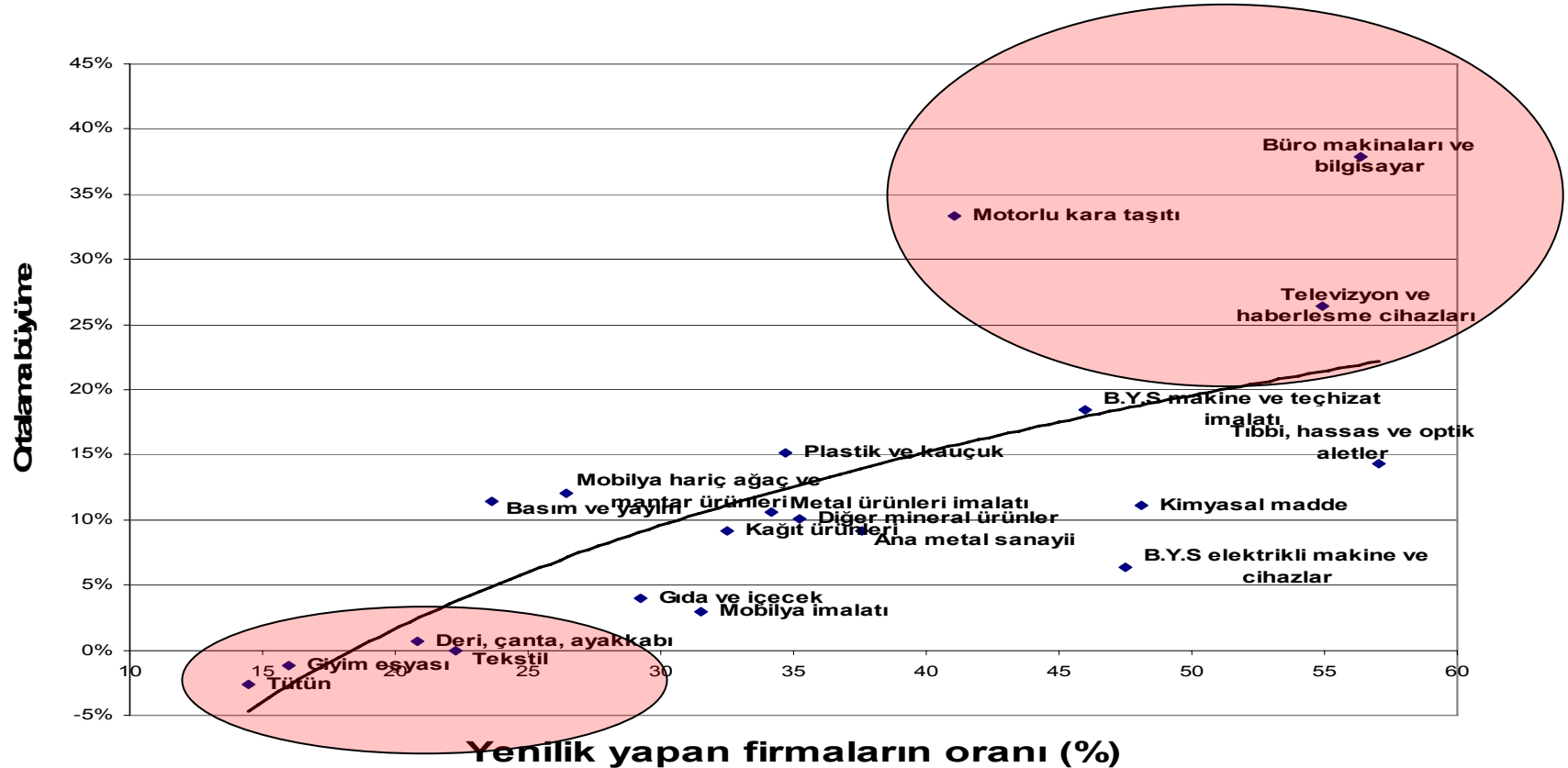
Sanayimizdeki ikili yapı (2)

- Büyüyen sektörlerimiz aynı zamanda ihracatını hızlı arttıran sektörler

Sanayimizdeki ikili yapı (3)

- Büyüyen sektörler aynı zamanda en fazla yeniliğin geliştirildiği sektörler

Kafa karıştıran sorular

- Servis sektöründeki verimsizliklere rağmen, son dönemde Türkiye ekonomisi rekabet gücü kazanmadı mı?
- Türkiye'nin bu büyüyen sektörlerde katma değeri artırmak için yapabilecekleri var mı?
- Bugün ortada olmayan başka sektörlerde şansımız var mı?
- Rekabet gücünü arttırmak için işe nereden başlamak lazım?
 - ➔ Hangi politika araçları?
 - ➔ Nasıl bir düşünce çerçevesi

Nasıl düşünelim? Elimizdeki politika araçları neler?

- Faiz (?)

- Kur (?)

- Rodrik'in de dediği gibi:

- "Reel kur politikası ikinci en iyi politikadır. Birinci en iyi politika kapsamlı bir sanayi politikası olmalıdır. Ancak birinci en iyiyi yapmak ikinci en iyiyi yapmaktan her zaman daha zordur".

- Peki, Türkiye'de sanayi politikası uygulamak tehlikeli olur mu? Tasarım ve uygulama kapasitemiz var mı?

- Rekabet gücü için başka ne gibi ön koşullar var?

- Daha önce denemediğimiz neler var?

Dört ayaklı bir sanayi politikası

- Yatırım ve iş yapma ortamının iyileştirilmesi/düzleştirilmesi
- Değer zincirinin yüksek katma değer yaratan halkalarına geçmek için malumat toplanması
 - Kümelenme ve değer zinciri çalışmaları
- Piyasa aksaklıklarına yönelik, sektörel-bölgesel değil proje-faaliyet bazlı bir devlet yardımı sistemi
- Geçiş sürecinden zarar göreceklein kayıplarını telafi etmeye yönelik politikalar

Özel sektör ve kamu sektörü arasında etkin işleyen bir diyalogun sağlanması

İkinci nesil reformlar: Öncelikler nelerdir?

- Ekonominin kurumsal altyapısı
 - Yargı, vergi, kamu yönetimi
- Finansmana erişim
 - KOBİ kredileri; kayıtdışılıkla mücadele
- İstihdam politikaları
 - İşgücü maliyetleri
 - İşgücü maliyetlerini düşürmek iş dünyasının bağlayıcı kısıdını ortadan kaldırmak için yeterli değildir.
 - Nitelikli işgücü (eğitim reformu)
- Girdi maliyetleri
 - Altyapı ve enerji reformları

İhtiyacı karşılayabilecek bir sanayi politikası çerçevesi

Birinci problem

- Küresel ekonomiye kontrolsüz entegrasyon, yanlış yatırım kararları, yanlış teşvikler

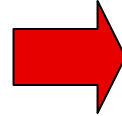

Birinci politika alanı

Küresel ekonomiye uyum için stratejik koordinasyon
Diyalog mekanizması, teşvik sistemi, yabancı yatırım stratejisi

İkinci problem

- İmalat sanayiindeki şirketlerin büyüyebilmek için verimliliklerini arttırma, yeni yatırım yapma gereği

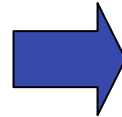

İkinci politika alanı

Yatırım, iş yapma ve verimliliğin arttırılmasının önündeki engellerin kaldırılması
Giriş-çıkış engelleri, ölçek büyütme, kayıtdışı ekonomi, teknolojik ilerleme ve yenilikçilik, girdi maliyetleri, nitelikli işgücü, girişimcilik, standartlar

Üçüncü problem

- Değişen müşevvik yapısı, eski ve yeni ortam arasındaki keskin farklılıklar

Üçüncü Politika Alanı

Etkin bir geçiş dönemi stratejisinin hayata geçirilmesi
Verimlilik dönüşümü, beceri dönüşümü, kayıt içine giriş

Özel sektöre yeni bir rol düşüyor

- Özel sektörün kendi rekabet gücünü ilgilendiren süreçlere müdahil olma kapasitesinin arttırılması gerekiyor.
- Ortada henüz bir reçete yok. Fikir de yok.
- Özel sektörün, entelektüel kapasitesini de kullanarak, daha proaktif bir tutum sergilemesi gerekiyor.
- Mekanizma yeni kuruluyor: DÖİK
 - ➔ Yönlendirici komisyon, icra kurulu, sekretarya
 - ➔ Orta ve uzun vadeli stratejiler
 - ➔ Sektörel çalışmalar yoluyla malumat üretilmesi

Sonuç

- Türkiye'nin AB yakınsama sürecini devam ettirebilmek için tempolu büyümesi gerekiyor
- Küresel sürece kendiliğinden intibak yerine, yönlendirici bir stratejiye ihtiyaç var.
- Türkiye'nin herkesi heyecanlandıracak bir yeni büyüme hikayesine ihtiyacı var.
 - Özel sektör de belirleyici olmalı
- Kamu-özel sektör kurumsal diyalog mekanizmalarını amaca uygun işletmek özel sektörün görevi artık.
 - DÖİK ve YOİKK zaten devrede.
 - Belki siyaset ve kamudan talepleri sınırlandırmalı
 - Büyüme özel sektörden ise, öneri geliştirmek için kapasite inşası da özel sektörün önceliği olmalı.